

# INUNDATIA DIN 1970 ÎN MEMORIA COLECTIVĂ SIGHIȘOREANĂ

Rodica Maria Bobei

Prezentul articol este rezultatul proiectului de cercetare cu același nume, realizat împreună cu un grup de elevi ai Școlii Gimnaziale „Radu Popa” Sighișoara și este o modalitate de punere în practică și de cultivare a metodelor și a tehnicilor de investigare a istoriei orale.

Prin utilizarea interviului, metodă de lucru specifică acestui gen de istorie, s-a reușit recuperarea unor informații din trecutul recent al orașului nostru, informații profund întipărite în memoria locuitorilor.

Apelul la memorie a facilitat recuperarea unui episod tragic, *inundația din 13 mai 1970*.

## **Frânturi din farmecul de altă dată ...anii' 70**

Ce-a fost Sighișoara? O întrebare perpetuă asupra căreia meditează de multe ori atât locuitorii urbei cât și călătorii care, atrași de farmecul cetății de pe deal, încercă să descifreze tainele acestui burg.

Sighișoara, atestat documentar în secolul XIII, conservă arhitectura medievală și premodernă, specific săsească, în varianta sa urbană. Orașul a constituit din acest punct de vedere o veritabilă perlă a Transilvaniei, așa cum este denumit în istoriografie și proiectat în mentalul locuitorilor și al călătorilor.

Astfel, putem afirma că geografia urbană a marcat memoria colectivă în special prin trei obiective, care reprezintă expresii de cultură materială pe trei nivele: arhitectural (Podul Mare, podul acoperit de lemn), tehnic (zugul, trenul cu aburi care făcea legătura între Sighișoara și Agnita ) și estetic (locul identificat în toponimia locală ca Aleea teilor).

Până la mijlocul secolului XX punctul cel mai important al Orașului de Jos a fost Piața Mare (Marktplatz), loc de schimburi comerciale, dar și de socializare întrucât pe lângă târgurile săptămânale (în ziua de miercuri) se desfășurau și trei târguri anuale. Aici a funcționat piața agro-alimentară

aorașului până în 1950 când aceasta a fost desființată și transformată în parcul central al orașului.<sup>1</sup>

Parcul orașului a rămas în amintirea sighișorenilor drept un „loc romantic” (Babeș Valeria), un loc plăcut, un loc mereu aproape de sufletul sighișorenilor.

De altfel, întreg orașul era unul „plin de farmec” (Gligor Carmen), „un oraș plăcut, cu accent săsesc, cu lume civilizată ...o frumusețe” (Rusu Matache), „un oraș plin de flori, cu populație prietenoasă ...” (Ilie Maria Elena).

Farmecul orașului era dat și de râul Târnava Mare care, la vremea aceea, era traversat de mai multe poduri însă, în amintirea sighișorenilor a rămas frumosul pod de lemn, pod cunoscut de către localnici ca și „Podul Mare (în locul acestuia a fost ridicat ulterior podul de beton de la intersecția din central orașului n.n.), un pod acoperit peste care circulau căruțele către piața agro-alimentară a orașului” (Anisie Monica).

Podul era o punte între două timpuri istorice diferite, între vechi și nou. Pe malul stâng al Târnavei se afla orașul vechi, iar în dreapta se regăsea arhitectura specifică perioadei socialiste.

Din relatările sighișorenilor, aflăm că podul avea pe lângă o parte pietonală, una destinată autoturismelor și „...o linie de cale ferată foarte îngustă” (Anisie Monica), care făcea legătura între Sighișoara și Agnita. Această linie de cale ferată deservea un trenuleț rămas în memoria sighișorenilor sub denumirea de „zug” (tren în limba germană).

Zugul este o emblemă a orașului pentru acea perioadă și a ramas o imagine vie în memoria sighișorenilor mai ales datorită modului în care acesta se deplasa. Aflăm că avea trei locomotive aduse din Elveția cărora sașii le-au dat denumiri în funcție de viteza de mișcare a fiecăreia dintre ele „...Schuller care vine târziu, dar totuși vine; Galilei-și totuși se mișcă și Luther-aici stau, nu pot altfel, D-zeu să mă ajute”.<sup>2</sup> De altfel, întreaga istorie a zugului este legată de mici glume puse pe seama modului său de deplasare, deoarece se mișca atât de încet încât călătorii puteau urca și coborî din mers.

Zugul este văzut ca o „perlă a orașului” (Babeș Valeria), iar desființarea acestuia în anii '60, din raționamente economice, s-a făcut spre regretul sighișorenilor „s-a făcut o greșeală că s-a scos” (Babeș Valeria).

Pe baza mărturiilor încercăm să reconstituim traseul trenulețului și aflăm că pornea din Gara Mică (astăzi depozitul de la fosta Țesătorie de

<sup>1</sup>Memorii intersectate. Memoria locurilor în orașele multiculturale ale Transilvaniei sec.XX , Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, p.12.

<sup>2</sup>Ibidem, p.18.

Mătase) spre strada Gheorghe Lazăr până la Podul Mare iar, de aici traversa centrul orașului îndreptându-se spre localitatea Agnita din județul Sibiu.

Arhitectura modernă a Sighișoarei a fost marcată de prezența podurilor de peste Târnava și astfel în imediata vecinătate a podului de lemn se găsea „...un pod mare de beton, un pod care se afla în apropierea clădirii Polyclinicii” (Gligor Carmen), un pod destinat traficului autovehiculelor iar „în dreapta și stânga lui se găsea parcul orașului” (Anisie Monica). Este vorba de parcul de lângă Catedrala Ortodoxă, un frumos parc pe locul căruia s-a construit ulterior un cartier de blocuri [astăzi strada Andrei Șaguna].

Nostalgia sighișorenilor pentru farmecul de altă dată a locurilor natale se manifestă și în prezentarea unei alte zone a orașului, o zonă de promenadă și de socializare pentru localnicii de toate vârstele, zonă cunoscută în toponimia locală ca și Aleea Teilor, „numită așa de la masivii tei prezenți acolo” (Anisie Monica).

Aleea teilor a rămas în sufletul sighișorenilor ca un loc plăcut, un loc plin de farmec și de romantism, „o alee pietruită...un loc cu băncuțe, unde oamenii ieșeau la plimbare...” (Anisie Monica). În apropierea acestei alei a fost construit un canal care făcea legătura între gat-ul de pe Târnava (în apropierea podului de fier de cale ferată de astăzi) și Uzina electrică (astăzi strada Andrei Șaguna). „Canalul Morii a facilitat pentru mult timp producerea energiei electrice pentru locuitorii orașului.” (Gligor Carmen)

Zona gat-ului este prezentă în descrierea sighișorenilor ca un loc unde: „vara oamenii mergeau la plajă la digul de lângă podul de fier unde erau amenajate niște bazine și unde apa cădea ca la dușuri...” (Costea Viorica).

Din explicațiile martorilor aflăm că acest gat era un mic baraj acționat mecanic pentru stăvilirea apei, dar era folosit și ca pasarelă pentru traversarea Târnavei de pe un mal pe celălalt.

Orașul de Jos a fost locul în care majoritatea cetățenilor își desfășurau viața de zi cu zi și de aceea imaginea acestuia este una extrem de vie în amintirile locuitorilor însă, cetatea cu frumoasele sale străduțe a rămas și ea în memoria sighișorenilor, și cu atât mai mult pentru cei care urcau cetatea în calitate de elevi ai Liceului Haltrich: „...cel mai frumos drum spre școală era prin cetate și printre casele acelea frumos colorate” (Ilie Maria Elena).

Este subliniată grija autorităților pentru menținerea aspectului autentic al cetății „s-a insistat foarte mult ca fiecare casă să-și păstreze culoarea pe care a avut-o inițial” (Ilie Maria Elena). Atunci și acum, orașul se legitimează prin locuitorii săi, „o populație prietenoasă... civilizată” (Ilie Maria Elena).

În același timp orașul a fost mereu o carte de vizită pentru mulți dintre locuitorii săi plecați pe alte meleaguri „... am fost întotdeauna mândră de el. Când mă întreba cineva de unde sunt: de la Sighișoara și era suficient” (Ilie

Maria Elena). Astfel, într-un singur cuvânt putea fi sintetizată o întregă existență.

Ca o ironie a sorții, orașul primește la începutul anului 1970 „premiul pentru cel mai curat și mai frumos oraș din țară” (Buciumeanu Viorica), pentru ca dezastrul ce se va abate asupra acestuia în 13 mai 1970 iar, mai apoi, în iulie 1975 să-i schimbe mult din înfățișare.

Sondând memoria individuală am intrat în contact cu o memorie a orașului, o memorie marcată de o puternică nostalgie pentru locuri, fapte și oameni.

Rememorarea trecutului a trezit în rândul martorilor nostalgie pentru orașul de altă dată, nostalgie manifestată prin mândrie, iubire și atașament pentru acest loc, „*orașul meu natal*” (Gligor Carmen), „*un oraș frumos, pe care l-am iubit...*” (Ilie Maria Elena).

Dragostea pentru orașul natal dar și tristețea pricinuită de trecerea timpului e foarte bine subliniată în versurile următoare de către domnul Aurel Hârtoagă: „*Te cânt Sighișoară bătrână-n amurg / Te cânt că-mi ești dragă, / Te cânt că aici m-am născut și am crescut / Și aici aș trăi viața-ntreagă. / De tine mă leagă speranțe, nădejdi / De străzile tale povești, / Povești ce răsar dintr-un turn cu păpuși / Povești ce mereu trebuie sc. / Când seara se lasă în orașul meu drag / Și amurgul alene coboară / Pe străzile tale de basm hoinăresc / Și-ți cânt să adormi Sighișoară*”.

### 13 Mai 1970

La mijlocul lunii mai 1970 asupra părții de nord a României (Transilvania și Maramureș) au căzut ploi torențiale care au produs inundații importante în această parte de țară.

Așezată pe cele două maluri ale Târnavei Mari, Sighișoara va fi afectată de revărsarea apelor în 13 mai 1970. Inundația a fost favorizată atât de ploile neîntrerupte din ultimele zile cât și de topirea zăpezilor din munți.

Inundația din mai 1970 a rămas puternic întipărită în memoria colectivă sighișoreană astfel încât, chiar la mulți ani de la eveniment, simpla mențiune stârnește tulburări și emoții și chiar refuzul unora de a-și mai aduce aminte de acele momente cu adevărat dramatice pentru majoritatea locuitorilor „...și acuma am frisoane și emoții ... un șoc extraordinar...” (Hârtoagă Aurel).

„...Era seara, sirenele de la C.F.R., clopotele bisericilor anunțau inundația...” (Buciumeanu Viorica).

Populația nu se aștepta la o asemenea catastrofă, fiind o adevărată surpriză venirea viiturii.

„...nu credeam că va fi așa ... a mai fost inundație prin '32, prin '56, pe care am prins-o, dar nu așa ... apa era de jumătate de metru pe străzi, rațele se lăfăiau, iar noi, copiii fiind, ne distram. Dar acum a fost o nenorocire.

Locuiam în cartierul Târgul Vitelor (astăzi zona Sălii Polivalente „Radu Voina”), strada Ion Neculce, paralelă cu Târnava. Nivelul apei a ajuns la 3,80m. Și n-am avut timp să plecăm și ne-am urcat în pod și vedeam cum apa se ridică, se ridică și vâjâie pentru că pe stradă curgea de parcă era Dunăre ...” (Hârtoagă Aurel).

Inundația a marcat existența multor familii de pe cele două maluri ale Târnavei: „... vă dați seama că am fost foarte afectat. Am muncit mult pentru a ne reface. Mama mea a fost sufletul acțiunilor și, din păcate, atât de afectată a fost încât peste doi ani a murit, deși la inundație n-a avut nimic. Ei, am fost afectați toată familia” (Hârtoagă Aurel).

Surpriza a fost dublată de lipsa de reacție deoarece, nimeni nu anticipa catastrofa ce avea să se abată asupra orașului în câteva ore. Era o situație nemaîntâlnită pentru mulți dintre sighișoreni:” ...după ora patru, înainte de cinci începuse să vină apa dinspre Târnava ... locuiam pe strada Libertății...și urca apa, urca, eram acasă și stăteam pe gangul ce-l aveam, eram cam la un metru, un metru și ceva înălțime și mă uitam cum a intrat apa în curte și, la un moment dat, când am întors capul, soția cu copilul cel mare începuseră să adune covorul din casă și am spus: da, puneți la loc că n-avem noi probleme ... mă uitam și la un moment dat a și început apa să vină cu putere, atunci am luat copilul cel mare și l-am dus prin apă până la dormitorul C.F.R., am venit după cel mic, avea doi ani jumate, apa era pân' la brâu și începuse să se sperie copilul, să se balanseze și a intrat cineva în apă, un bărbat, care mă ținea din spate ca să nu mă împingă apa ... m-am întors după soție, a venit atunci ultimul tractor, am urcat-o să meargă la copii, și am rămas toată noaptea acolo, acasă.

Eram în pod doi bărbați și mai multe femei și, la un moment dat cineva strigă: ajutor, ajutor. Am luat țiglele și ne-am uitat: era un tânăr într-un salcâm, un salcâm din-ăsta ornamental, dar gros, l-a dus apa acolo. Nu știam cu ce să-l ajutăm. Am găsit o sârmă pe care își puneau femeile rufele la uscat și am legat o bucată de lanț, i-am aruncat-o și l-am adus în pod.

În timpul nopții se auzeau vâjâituri mari, iar dimineața salcâmul nu mai era, un autobuz era oprit în el” (Rusu Matache).

Inundația a fost percepută diferit în funcție de impactul pe care dezastrul l-a avut asupra martorilor, dar și în funcție de vârsta acestora la momentul respectiv.

Astfel, doamna Carmen Gligor, pe atunci elevă la Liceul Teoretic nr.1 (astăzi Colegiul Național „Mircea Eliade”), relatează cu multă emoție, retrăind

parcă acele momente, întreaga desfășurare a acelei zile: „Îmi amintesc foarte multe lucruri, deoarece în vremea aceea eram elevă la liceu...și am trăit alături de părinții mei și de vecini momente dramatice. Era o zi ploioasă, 13 mai 1970, o zi ploioasă care urma după alte zile ploioase. Ne aflam la liceu și la un moment dat, cred că pe la ora 11, diriginta noastră venise să ne spună să plecăm acasă pentru că este pericol de inundație. La momentul respectiv și la acea vârstă nu realizam ce poate să fie atât de rău cu o inundație. Cu mai multi colegi ne-am deplasat spre Târgu Vitelor, astăzi zona Sălii Polivalente „Radu Voina”, și acolo am observat Târnavă. Era atât de neagră și de urâtă și era din mal în mal, era albia plină, plină de apă. Și uitându-ne noi așa, la un moment dat a început să se reverse. Și noi fugeam și apa venea după noi. Fiecare s-a deplasat spre casa lui. Eu locuiam în apropierea acestei zone ... am trăit acolo momente dramatice. Locuiam la demisol și ne-am grăbit să mai strângem ce puteam de prin casă. Am mers la etaj cu ce-am apucat, iar apa creștea, creștea. În câteva ore amenința etajul întâi. De acolo, cele cinci familii care existau în acel imobil, ne-am refugiat în podul casei. Momentele au fost dramatice pentru că se întuneca, apa venea încontinuu și tot creștea, sigur că, noi copiii, nu împărtășeam teama părinților, care erau deosebit de îngrijorați și își făceau probleme că apa va ajunge la acoperiș și atunci ce o să se întâmple cu noi. Îmi mai amintesc noaptea aceea, noaptea aceea în care toata lumea țipa. Se auzeau și zgomotele apei involburate, un zgomot înfricoșător pe care mi-l amintesc și astăzi, dar nu pot să-l redau în cuvinte, re trăiesc acele momente. O noapte cumplită!” (Gligor Carmen).

Locuind într-o zonă puternic afectată de revărsarea apelor, doamna Carmen Gligor a fost și este profund marcată, retrăind parcă acele momente.

„Eu, chiar am fost afectată și am trăit acolo moment groaznice, momente pe care și astăzi vi le pot relata în multe amănunte. Au trecut zeci de ani de atunci, dar mi-au rămas în minte întipărite. A fost așa, ca o traumă psihică, nu numai pentru mine, dar și pentru toți cei care au suferit de pe urma inundației.

Înainte de anul 1970, părinții mei tocmai și-au ridicat o locuință, o casă ridicată în roșu și care, din păcate, atunci la inundație, a fost distrusă.

O cabană adusă de ape a fost izbită în colțul casei și a căzut, deci noi am fost chiar foarte, foarte afectați” (Gligor Carmen).

În opoziție cu relatarea anterioară se găsește cea a doamnei Ilie Maria care, elevă fiind la Liceul Teoretic „Joseph Haltrich” și, locuind într-o zonă neafectată de apele involburate ale Târnavei („locuiam într-o zonă în care apa nu a ajuns”) prezintă cu mai multă degajare acele momente „...pentru mine nu era clar ce poate să însemne efectiv o inundație” (Ilie Maria Elena), iar multe

dintre informații i-au fost împărtășite și nu trăite în mod direct „...din poveștile ei, ale mamei, am aflat mai multe despre inundație...” (Ilie Maria Elena).

„Au fost câteva zile ploioase dar nimeni nu-și punea problema ca pârâurile sau Târnava să se umfle atâta încât să inunde orașul. Pentru toată lumea a fost o surpriză, nimeni nu s-a gândit că vor fi inundații. Nimeni nu și-a luat măsuri de apărare, să-și salveze din lucruri” (Ilie Maria Elena).

Imaginea terifiantă a calamității este evidențiată și în următoarea descriere:

„Ploua de câteva zile. Târnava creștea, nu era îndiguită, avea foarte multe coturi. Conducătorii ne linișteau: Nu se întâmplă nimic, până spre seară când aieșit ...și a ieșit un val imens. Nu s-a mai putut retrage nimeni. A intrat direct în case. Fără ca oamenii să fie avertizați, fără ca oamenii să aibă timp să fugă. În prima noapte oamenii erau prin poduri, casele mai solide rezistau, iar casele mai puțin solide erau dărâmate (de ape). Stăteai în pod și vedeai cum trece apa pe sub geamul tău și ducea tot felul de copaci, cotețe, tot ce găsea în cale. Terminam clasa a XII-a, luna mai, ultima lună de școală. Exact perioada în care trebuia să înveți și pentru BAC și pentru admitere. Dar învățătura a fost lăsată pe locul doi. La noi acasă, apa ajunsese la jumătate de metru de tavan” (Costea Viorica).

Din spusele martorilor putem distinge zonele orașului cele mai afectate: cartierul 7 Noiembrie, Târgu Vitelor-Aleea Teilor, Străzile Libertății, Clujului, Ștefan cel Mare. Cartierul 7 Noiembrie (astăzi Viilor) fiind situat în amonte de Gat, pe malul drept al Târnavii, a avut mult de suferit.

„Eram la birou și a venit directorul adjunct și inginerul-șef și a zis: -Doamna Babeș, să știți că o să fie pericol și cei care locuiesc în 7 Noiembrie să vă duceți acasă, că e pericol de inundație. Când am ajuns apa era înaintată și așa de repede a înaintat că noi am încercat să mai luăm câte ceva, să mai ridicăm, dar n-am mai reușit. N-am mai reușit să ieșim pe ușași am ieșit pe geam. Am ieșit cu toții în cimitir (deasupra casei, pe deal) și am stat toată noaptea. A fost o urgență foarte mare, foarte, foarte mare” (Babeș Valeria).

Locuind la capătul străzii 7 Noiembrie dinspre oraș, doamna Doina Visotchi își aduce aminte de zilele calamității: „Venisem de la școală, și a doua zi aveam teză la germană și am zis să mă culc puțin și când mă scol să mă apuc de învățat. Și a venit mama speriată: hai repede, curtea e plină de apă. Ne-a luat prin surprindere, nu am ajuns să adunăm lucruri, nimic, nimic. Pe mine m-au scos pe geamul de la sufragerie vecinii, într-o troacă din aia de lemn în care se spălau cândva rufe. Până seara, apa era până la tavan și ne-am retras sus pe deal la niște vecini și nu am putut coborî trei zile. Ce m-a marcat, ...era într-o miercuri și tata mergea miercurea întotdeauna la piață și cumpărase pușori, erau de o zi și cu lada aia i-a urcat în pod și, stăteam aici sus pe deal și-i

*auzeam pe săracii cum piuiau în pod că ajunsese apa la ei ...”* (Visotchi Doina).

Aflată la o vârstă fragedă, doamna Doina Visotchi este mai puțin preocupată de posibilele efecte ale calamității: „...eram destul de tânără atunci, am privit mai mult cu curiozitate ... noi ne distram, copiii proști, nu te gândeai la pagubele materiale și la astea ...” (Visotchi Doina). Casele din acest cartier au fost afectate diferit în funcție de poziția lor de-a lungul străzii iar astfel, în partea de jos a străzii, către oraș, numărul locuințelor cu apă până în pod a fost mult mai mare decât în partea de sus, spre fabrica de cărămidă.

„Noi stăteam pe partea asta de jos, chiar cea mai joasă casă, și nu-mi venea să cred că așa de repede veneau valurile” (Hetrea Maria). Afectată de propria pierdere, doamna Maria Hetrea rămâne marcată de zgomotul asurzitor făcut de prăbușirea unei case din vecini „noaptea, casa familiei Gheorghiu s-a dărâmat. Era casă nouă și a făcut un vuiet așa asurzitor ...” (Hetrea Maria).

O altă zonă a orașului puternic afectată a fost cartierul Târgul Vitelor-Aleea Teilor (astăzi zona Sălii Polivalente „Radu Voina”), situată în aval de Gat și pe malul drept al Târnavei.

Strada Libertății și zona Gării precum și străzile Clujului și Ștefan cel Mare au avut de asemenea de suferit de pe urma acestei inundații cu pierderi de vieți omenești și mari pierderi materiale.

Într-un articol sugestiv intitulat „*Hainele noastre au rămas singure*”, realizat pe baza unor interviuri realizate în zona străzilor Ștefan cel Mare, Clujului, la câteva zile după retragerea apelor, aflăm despre starea de spirit a celor afectați: “*dacă-i întrebai pe oamenii din jurul albiei despre ei înșiși și despre casele lor, numele lor trec sub tăcere, nu răspund, iar singurele nume pe care le poți afla repede sunt numele celor care au pierit. Cartierele din jurul albiei Târnavei sunt în întregime distruse. N-a mai ramas nimic din strada Clujului, casele întregi sunt numai pe din afară întregi*”<sup>3</sup>.

În general, locuințele de pe malul drept al Târnavei au fost cele mai afectate „partea din dreapta Târnavei a fost pur și simplu măturată, curățată. Acea a fost partea cea mai afectată a orașului. Acolo au cazut case, acolo s-au înecat oameni. Unde au fost case zdravene săsești, care au rezistat, nu au fost victime” (Costea Viorica).

Creșterea Târnavei a afectat și cea mai mare parte din centrul orașului iar în acest sens avem mărturia domnului profesor Wilhelm Fabini „*prima inundație m-a prins la Liceul Mircea Eliade, de astăzi, eram profesor acolo și*

---

<sup>3</sup>*Ibidem*, p.86-87

să știți că nivelul apei s-a ridicat foarte mult, până la prima cruce, la geamuri și am avut foarte mult de lucru în vara aceea cu curățenia”<sup>4</sup>.

În funcție de poziția cartierelor față de Târnava a variat și cota maximă a apelor. Astfel, din relatările martorilor aflăm că nivelul apei a ajuns în zonele cele mai afectate chiar până la 3,80 metri, iar identificarea celui mai grav moment a fost mai dificilă, deoarece întreaga calamitate este privită drept o catastrofă.

La patru decenii distanță, calamitatea s-a întipărit pregnant în memoria urbei, iar fiecare relatare surprinde un crâmpel din amintirea de copil sau de adult din acea zi de 13 mai 1970.

În ansamblu, ziua de 13 mai 1970 rămâne întipărită în memoria colectivă sighișoreană ca ziua primei mari inundații din perioada contemporană iar zilele inundației au ca elemente definitorii surpriza, panica, dramatismul, solidaritatea și optimismul.

### **Dramatism și spirit civic**

Zilele calamității au fost însoțite de surpriză, panică, dramatism dar și de solidaritate și eroism.

În acele zile dramatice dar și în cele care au urmat retragerii apelor, spiritul civic s-a manifestat cu promptitudine. Oamenii, afectați sau nu de calamitate, s-au dovedit solidari în fața stihiiilor naturii.

În memoria colectivă au rămas întipărite gesturile de umanitate săvârșite de către vecini, prieteni, rude sau simpli necunoscuți. Aceștia și-au pus propria viață în pericol pentru salvarea altor vieți.

Fiecare a căutat să-și ajute aproapele cu ceea ce a putut iar atitudinea de umanitate reiese din toate poveștile martorilor noștri.

Aflăm astfel că „...s-a creat o solidaritate între oameni. Cei care nu au fost afectați de inundație, au sărit în ajutorul semenilor ajutându-i la evacuarea bunurilor și cu hrană caldă” (Anisie Monica).

În timpul inundației mulți vecini au sărit în ajutorul altora găzduindu-i în propriile case:

„Soțul meu era venit din spital că era bolnav și fratele meu l-a luat în brațe și l-a dus la familia Vlad, unde am locuit până s-au retras apele ... până am facut curățenie în casă, atunci ne-am retras acasă ...da, de fapt toți la familia Vlad am fost cazați de la pod până la ...unde e ...că nu era atunci casa lui Nicu Cornea, toți am fost acolo la familia asta, pe jos, pe unde s-a putut, oamenii au fost amabili ...cred că și porcu tot la vecini l-am dus...”(Lucaci Elisabeta).

<sup>4</sup>Ibidem, p. 19

„...ne-o ajutat vecinii de pe deal. Eu cred că fiecare la vecini s-a dus. Care au fost pe deal, au coborât și au ajutat cu ce au putut să ajute” (Hetrea Maria).

„...au fost foarte solidari și prietenoși. Multe familii au primit în casa lor oameni care au rămas fără case, fără bunuri, și inclusiv la noi acasă a stat o familie de prieteni, i-am găzduit acolo.” (Ilie Maria Elena)

În acele momente apropierea față de necazul, tragedia celui alt a fost un liant al comunității: „ceilalți sighișoreni după ce s-au mai retras apele sigur că rude, prieteni, fiecare a încercat să ajute cumva, dorința lor de a ajuta și aceste sentimente de a fi aproape de cei în suferință era ceva deosebit. De exemplu, eu, după ce s-au mai retras apele, m-am dus și am locuit câteva zile, vreo săptămână la o colegă de-a mea de clasă de la liceu care locuia în zona Dumbravei, deci ea nu era afectată și fiecare a fost ajutat de rude, de prieteni, au fost ajutați să-și scoată hainele sau mobila din acel mâl care a rămas și care era de vreo jumătate de metru după ce s-au retras apele” (Gligor Carmen).

Retragerea apelor a fost însoțită de mobilizarea muncitorilor de la fabrici, a elevilor de la școli și a întregii comunități sighișorene în vederea scoaterii mълului din case și din curți și a recuperării bunurilor. „Nămolul era de 15-20 cm pe străzi, în curți, în case, deci ăla trebuia curățat. Era cald atunci totuși, și a început să emane tot felul de mirosuri și trebuia curățat” (Hărtoagă Aurel).

„...ne-am mobilizat să-i ajutam. Ne-am dus la colegi, am ajutat la scoaterea mълului, era un mâl și un miros îngrozitor, nu ne-am pus problema că o sa ne îmbolnăvim sau așa ceva, nici vorbă. Îmi amintesc că, elevii din clasa a XII-a, se pregăteau de banchet, nu s-a mai ținut acel banchet și toată suma de bani pe care ei au strâns-o pentru acel banchet a fost donată familiilor sinistrate.

Oamenii nu mai aveau haine, câteva haine cu care s-au salvat, fiecare ne-am zis să-i ajutăm cu ceva. Ne-am dus pe la mai multe familii și am întrebat de ce-ar avea nevoie” (Ilie Maria Elena).

Imaginea elevilor mobilizați pentru ajutorarea sinistraților la curățarea caselor, curtilor și a străzilor de nълmolul rămas în urma retragerii apelor este prezentată drept exemplu în ziarul „Scântea”, după cum amintește doamna Costea Viorica, elevă pe atunci la Liceul Nr.1. Dânsa își amintește că au fost numiți „generația cu salopete și găleți” (Costea Viorica) întrucât mergeau la școală cu cizme, haine mai rele și fiecare cu unelele sale.

Presă vremii și istoriografia dedicată acestui moment conturează imaginea eroului salvator, omul care și-a sacrificat propria familie pentru ajutorarea celorlalți. Este vorba de Otto Lurtz, eroul cunoscut mai apoi de o țară întregă.

Având o pasiune mai puțin obișnuită pentru o zonă de deal, aceea de a merge cu barca pe râuri, personajul nostru dispunea la acel moment de o barcă care s-a dovedit extrem de utilă în salvarea de vieți omenești într-un moment în care salvarea se putea face doar în felul acesta sau pe calea aerului.

Dintr-un interviu dat de sighișorenii din zona Ștefan cel Mare în perioada imediat următoare retragerii apelor aflăm: „*Otto Lurtz trăiește, a salvat 50 de oameni pe strada Clujului cu o barcă, i-a cules pe rând din gurile podurilor de case și de pe acoperișuri. Umbla cu barca printre acoperișuri. A salvat pe rând 50 de oameni, dar pe taică-său l-a lasat la urmă de tot, însă a fost prea târziu deoarece l-a luat apa iar casa a fost distrusă*”.<sup>5</sup>

Imaginea eroului Otto Lurtz a fost mediatizată de presa națională iar în anii de după inundație, în cartea de germană pentru clasa aVI-a era prezentată povestea acestuia. Imaginea acestui personaj a rămas întipărită în memoria colectivă, chiar dacă mulți dintre martori nu-l cunosc sau nu-și mai amintesc numele exact.

„*Un bărbat de 30 și ceva ani, și avea o barcă. În noaptea aceea și-a ajuutat vecinii la care a văzut că le plecase casa, mulți vecini. Tatăl său era în casă, iar când a venit să-și ia tatăl nu mai era, apa i-a dărâmat casa*”(Costea Viorica).

„*A existat un erou, un domn care se numea Otto Lurtz, care locuia în zona Clujului și care, riscându-și viața, a salvat foarte multe vieți. El cu o barcă a reușit să salveze vieți însă, din păcate, nu a reușit să-și salveze propriul tată*” (Gligor Carmen).

„*Mi-aduc aminte, era un sas dar nu-i mai cunosc numele, atunci sigur, era vehiculat în toată Sighișoara*” (Rusu Matache).

„*Dupa aceea am aflat că au fost câțiva cu bărcile, avea nume de sas, da nu-mi aduc aminte*” (Hetrea Maria).

Memoria colectivă a rămas marcată de dramatismul momentelor dar și de solidaritatea și de spiritul optimist prezent la nivelul comunității.

---

<sup>5</sup> Mărgineanu Ion, *Dramatism, eroism, solidaritate, optimism*, Ed. Politică, București, 1971, p. 92

## **THE FLOOD OF 1970 IN IN THE SIGHISOARA COLLECTIV MEMORY ( Abstract)**

Through the interview, a method specific to the research in the field of oral history, there have been brought about records etched in the collective memory of the witnesses of this tragic event from the modern history of our town, the flood from 13<sup>th</sup> May 1970.

There are presented accounts of the beauty of the town before the flood, the triggering of the calamity and the solidarity of the people from Sighișoara during those dramatic moments.

**Cuvinte cheie:** istorie orală, interviu, memorie, inundație, solidaritate

**Key words:** oral history, interview, memory, flood, solidarity.